

PRESUDA SUDA (veliko vijeće)

23. listopada 2007. (*)

„Građanstvo Unije – Članci 17. i 18. UEZ-a – Odbijanje dodjele financijske pomoći za obrazovanje državljanima država članica za studij u drugoj državi članici – Zahtjev da studij u drugoj državi članici čini nastavak ranijeg, najmanje jednogodišnjeg studija u ustanovi države članice podrijetla studenta”

U spojenim predmetima C-11/06 i C-12/06,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 234. UEZ-a, koji je uputio Verwaltungsgericht Aachen (Upravni sud u Aachenu, Njemačka), odlukama od 22. studenoga 2005., koje je Sud zaprimio 11. siječnja 2006., u postupcima

Rhiannon Morgan (C-11/06)

protiv

Bezirksregierung Köln,

i

Iris Bucher (C-12/06)

protiv

Landrat des Kreises Düren,

SUD (veliko vijeće),

u sastavu: V. Skouris, predsjednik, P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts, G. Arestis i U. Löhmus, predsjednici vijeća, P. Kūris, E. Juhász, A. Borg Barthet, J. Malenovský, J. Klučka i A. Ó Caoimh (izvjestitelj), suci,

nezavisni odvjetnik: D. Ruiz-Jarabo Colomer,

tajnik: B. Fülöp, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 30. siječnja 2007.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za R. Morgan, P. Kreierhoff, *Rechtsanwalt*,
- za I. Bucher, K.-D. Kuczniertz, *Rechtsanwalt*,
- za Bezirksregierung Köln, E. Frings-Schäfer, u svojstvu agenta,

- za Landrat des Kreises Düren, G. Beyß, u svojstvu agenta,
- za njemačku vladu, M. Lumma, u svojstvu agenta,
- za talijansku vladu, I. M. Braguglia, u svojstvu agenta, uz asistenciju W. Ferrante, *avvocato dello Stato*,
- za nizozemsku vladu, H. G. Sevenster, M. de Mol i P. P. J. van Ginneken, u svojstvu agenata,
- za austrijsku vladu, C. Pesendorfer i G. Eberhard, u svojstvu agenata,
- za finsku vladu, E. Bygglin, u svojstvu agenta,
- za švedsku vladu, A. Falk, u svojstvu agenta,
- za vladu Ujedinjene Kraljevine, C. Gibbs, u svojstvu agenta, uz asistenciju D. Andersona, *QC*, i T. Warda, *barrister*,
- za Komisiju Europskih zajednica, M. Condou-Durande i S. Grünheid i W. Bogensberger, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 20. ožujka 2007.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjevi za prethodnu odluku odnose se na tumačenje članaka 17. i 18. UEZ-a.
- 2 Zahtjevi su upućeni u okviru sporova između R. Morgan i Bezirksregierung Köln (lokalno upravno tijelo iz Kölna) te između I. Bucher i Landrat des Kreises Düren (ravnatelj upravne službe okruga Düren) u vezi s njihovim pravom na financijsku pomoć za obrazovanje za studij na visokoškolskoj ustanovi izvan državnog područja Savezne Republike Njemačke.

Nacionalni pravni okvir

- 3 U članku 5. stavku 1. Saveznog zakona o individualnom poticanju obrazovanja (Bundesgesetz über individuelle Förderung der Ausbildung – Bundesausbildungsförderungsgesetz, u daljnjem tekstu: BAföG) navedeno je:

„Financijska pomoć za obrazovanje dodjeljuje se studentima iz članka 8. stavka 1. ako imaju prebivalište na državnom području Njemačke i svaki dan posjećuju obrazovnu ustanovu u inozemstvu. Prebivalište u smislu ovog Zakona je mjesto koje nije tek privremeno središte životnih interesa osobe, pri čemu se ne zahtijeva namjera trajnog

nastanjenja u tom mjestu; mjesto u kojem osoba boravi isključivo u svrhu obrazovanja nije prebivalište te osobe.”

4 Člankom 5. stavkom 2. BAföG-a predviđeno je:

„Studenti koji imaju prebivalište na državnom području Njemačke i koji studiraju na obrazovnim ustanovama u inozemstvu primaju financijsku pomoć za obrazovanje ako:

[...]

3. nakon što su najmanje godinu dana studirali u njemačkoj obrazovnoj ustanovi, svoje obrazovanje nastave u obrazovnoj ustanovi u državi članici Europske unije

i ako u dovoljnoj mjeri vladaju jezikom. [...]”

5 Članak 8. stavak 1. BAföG-a glasi kako slijedi:

„Financijska pomoć za obrazovanje dodjeljuje se

1. njemačkim državljanima u smislu Ustava,

[...]

8. studentima koji u skladu s uvjetima utvrđenima člankom 3. Zakona o slobodi kretanju građana Unije imaju pravo ulaska ili boravka na državnom području Njemačke kao bračni drugovi ili djeca ili koji se kao dijete građanina Unije ne mogu pozvati na takva prava jer imaju 21 godinu ili više i koji ne primaju potporu ni od majke ni od oca kao ni od njihovih bračnih drugova,

9. studentima koji su državljani druge države članice Europske unije ili druge države članice Europskoga gospodarskog prostora i koji su prije početka obrazovanja bili zaposleni u Njemačkoj,

[...]”

Glavni postupci

Predmet C-11/06

6 R. Morgan, njemačka državljanica rođena 1983. godine, provela je nakon završetka srednje škole godinu dana kao dadilja *au pair* u Ujedinjenoj Kraljevini.

7 Studij primijenjene genetike na University of the West of England u Bristolu (Ujedinjena Kraljevina) započela je 20. rujna 2004.

8 U kolovozu 2004. podnijela je pred Bezirksregierung Köln, tuženiku u glavnom postupku, zahtjev za financijsku pomoć za obrazovanje za svoj studij u Ujedinjenoj Kraljevini, pri čemu je izričito navela da se studij genetike ne nudi na državnom području Njemačke.

- 9 Odlukom od 25. kolovoza 2004. njezin je zahtjev odbijen jer R. Morgan nije ispunjavala uvjete utvrđene člankom 5. stavkom 2. BAföG-a za financijsku pomoć za obrazovanje za studij u obrazovnoj ustanovi izvan Njemačke. Budući da u drugoj državi članici nije nastavila studij koji je najmanje godinu dana pohađala u Njemačkoj, nije udovoljila zahtjevu utvrđenom u članku 5. stavku 3. točki 3., u skladu s kojim studij koji se nastavlja izvan Njemačke mora činiti nastavak obrazovanja koje je u Njemačkoj trajalo najmanje godinu dana (dalje u tekstu: uvjet prve faze studija).
- 10 Budući da je odlukom od 3. veljače 2005. Bezirksregierung Köln odbio žalbu u upravnom postupku koju je R. Morgan podnijela protiv odluke o odbijanju, sudu koji je uputio zahtjev podnesena je tužba.

Predmet C-12/06

- 11 I. Bucher, njemačka državljanka, započela je 1. rujna 2003. studij radne terapije na Hogeschool Zuyd u Heerlenu (Nizozemska) u neposrednoj blizini njemačke granice.
- 12 I. Bucher je do 1. srpnja 2003. živjela sa svojim roditeljima u Bonnu (Njemačka). Zatim se zajedno sa svojim partnerom preselila u stan u Dürenu (Njemačka), koji je prijavila kao svoje stalno boravište i iz kojeg je putovala na studij u Heerlen.
- 13 U siječnju 2004. podnijela je pred Landrat des Kreises Düren (Zemaljsko vijeće okruga Düren), tuženiku u glavnom postupku, zahtjev za financijsku pomoć za obrazovanje za svoj studij u Nizozemskoj.
- 14 Odlukom od 7. srpnja 2004. njezin je zahtjev odbijen jer I. Bucher nije ispunjavala uvjete utvrđene člankom 5. stavkom 1. BAföG-a. U skladu s navedenom odlukom, I. Bucher je uspostavila prebivalište na graničnom području isključivo radi strukovnog osposobljavanja.
- 15 Budući da je odlukom od 16. studenoga 2004. Bezirksregierung Köln odbio žalbu u upravnom postupku koju je I. Bucher podnijela protiv odluke o odbijanju, sudu koji je uputio zahtjev podnesena je tužba. Prema mišljenju potonjeg, I. Bucher ne ispunjava uvjete utvrđene člankom 5. stavkom 1. BAföG-a, kao ni one proizišle iz članka 5. stavka 2. točke 3. tog zakona.

Prethodna pitanja

- 16 Verwaltungsgericht Aachen (Upravni sud u Aachenu), pri kojem su R. Morgan i I. Bucher podnijele tužbe, pita se protive li se člancima 17. i 18. UEZ-a alternativno utvrđeni uvjeti iz članka 5. stavka 2. točke 3. i članka 5. stavka 1. BAföG-a za dodjelu financijske pomoći za obrazovanje za studij u državi članici koja nije Savezna Republika Njemačka.
- 17 U tim je okolnostima Verwaltungsgericht Aachen (Upravni sud u Aachenu) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja, od kojih je prvo pitanje, koje je zajedničko obama glavnim postupcima, jedino pitanje u predmetu C-11/06:
- „1. Zabranjuje li se slobodom kretanja, koja je građanima Unije zajamčena člancima 17. i 18. UEZ-a, državi članici da u slučaju kao što je ovaj odbije

dodijeliti financijsku pomoć za obrazovanje jednom od svojih državljana za stjecanje potpunog obrazovanja u drugoj državi članici jer to obrazovanje ne predstavlja nastavak najmanje jednogodišnjeg studija na obrazovnoj ustanovi koja se nalazi na nacionalnom području?

2. Zabranjuje li se slobodom kretanja, koja je građanima Unije zajamčena člancima 17. i 18. UEZ-a, državi članici da u slučaju kao što je ovaj odbije dodijeliti financijsku pomoć za obrazovanje jednom od svojih državljana koji kao dnevni prekogranični migrant stječe obrazovanje u susjednoj državi članici uz obrazloženje da taj državljanin boravi na njemačkom graničnom području samo radi obrazovanja i da predmetno mjesto boravka nije njegovo prebivalište?”

O prethodnim pitanjima

Zajedničko pitanje u predmetima C-11/06 i C-12/06

- 18 Tim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita protivi li se člancima 17. i 18. UEZ-a uvjet kao što je uvjet prve faze studija. Kao što proizlazi iz odluka kojima se upućuje prethodno pitanje, taj uvjet za dobivanje financijske pomoći za obrazovanje za studij u državi članici koja nije država članica čiji su državljani studenti koji podnose zahtjev za takvu financijsku pomoć sastoji se od dvostruke obveze: s jedne strane da su se najmanje godinu dana obrazovali u državi članici čiji su državljani i s druge strane da nastavljaju isto obrazovanje u drugoj državi članici.
- 19 R. Morgan i I. Bucher osobito tvrde da se moraju odreći financijske pomoći za obrazovanje u drugoj državi članici na temelju BAföG-a jer strukovno osposobljavanje u području primijenjene genetike odnosno radne terapije nije dostupno u Njemačkoj.
- 20 Njemačka vlada i tuženici u glavnom postupku navode da uvjet prve faze studija ne predstavlja ograničenje prava slobodnog kretanja i boravka predviđenog člankom 18. UEZ-a te podredno smatraju da čak i ako takvo ograničenje postoji, ono je opravdano i proporcionalno. S time se u biti slažu i nizozemska i austrijska vlada, vlada Ujedinjene Kraljevine te Komisija Europskih zajednica.
- 21 Prema mišljenju talijanske, finske i švedske vlade, uvjet prve faze studija predstavlja ograničenje slobode kretanja građana Unije. Suprotno mišljenju švedske vlade s tim u vezi, talijanska vlada smatra da navedeno ograničenje nije opravdano u okolnostima predmeta u glavnim postupcima. Prema mišljenju finske vlade, na sudu je koji je uputio zahtjev da ocijeni može li se navedeno ograničenje opravdati objektivnim razlozima koji su proporcionalni zadanom legitimnom cilju.
- 22 Valja podsjetiti na to da u skladu s člankom 17. stavkom 1. UEZ-a R. Morgan i I. Bucher kao njemačke državljanke imaju status građanki Unije i stoga se mogu pozvati na prava povezana s tim statusom, uključujući i u odnosu na svoju državu članicu podrijetla (vidjeti presudu od 26. listopada 2006., Tas-Hagen i Tas, C-192/05, Zb., str. I-10451., t. 19.).
- 23 Među situacije koje pripadaju u područje primjene prava Zajednice ubrajaju se one koje se tiču ostvarivanja temeljnih prava zajamčenih Ugovorom o EZ-u, a posebno i

one kod kojih je riječ o pravu na slobodu kretanja i boravka na državnom području država članica iz članka 18. UEZ-a (presuda od 11. rujna 2007., Schwarz i Gootjes-Schwarz, C-76/05, još neobjavljena u Zborniku, t. 87., i navedena sudska praksa). U glavnim postupcima predmetna se financijska pomoć posebno odnosi na studij u drugoj državi članici.

- 24 S tim u vezi prvo valja istaknuti da, kao što su to navele njemačka, nizozemska, austrijska i švedska vlada, vlada Ujedinjene Kraljevine i Komisija, države članice na temelju članka 149. stavka 1. UEZ-a imaju nadležnost nad obrazovnim programima i organizacijom svojih obrazovnih sustava, ali i da one tu nadležnost moraju ostvarivati uz poštovanje prava Zajednice (u tom smislu vidjeti presude od 13. studenoga 1990., di Leo, C-308/89, Zb., str. I-4185., t. 14. i 15.; od 8. lipnja 1999., Meeusen, C-337/97, Zb., str. I-3289., t. 25.; od 7. srpnja 2005., Komisija/Austrija, C-147/03, Zb., str. I-5969., t. 31. do 35., kao i gore navedenu presudu Schwarz i Gootjes-Schwarz, t. 70.), a posebno odredaba Ugovora o slobodi kretanja i boravka na državnom području država članica, kako je određena člankom 18. stavkom 1. UEZ-a (u tom smislu vidjeti gore navedenu presudu Schwarz i Gootjes-Schwarz, t. 99.).
- 25 Potom valja utvrditi da nacionalni pravni propis koji dovodi pojedine vlastite državljane u nepovoljniji položaj samo zbog toga što su ostvarivali slobodu kretanja i boravka u drugoj državi članici predstavlja ograničenje sloboda koje su člankom 18. stavkom 1. UEZ-a priznate svim građanima Unije (vidjeti presudu od 18. srpnja 2006., De Cuyper, C-406/04, Zb., str. I-6947., t. 39., i gore navedene presude Tas-Hagen i Tas, t. 31., kao i Schwarz i Gootjes-Schwarz, t. 93.).
- 26 Ugovorom otvorene mogućnosti u području slobodnog kretanja građana Unije ne bi naime mogle razviti svoj puni učinak ako bi se državljanina neke države članice moglo odvratiti od njihova korištenja preprekama koje su nastale zbog njegovog boravka u drugoj državi članici, a slijedom pravnog propisa države njegovog podrijetla koji negativne posljedice za tog građanina veže uz samu činjenicu korištenja tih mogućnosti (u tom smislu vidjeti presude od 11. srpnja 2002., D'Hoop, C-224/98, Zb., str. I-6191., t. 31., i od 29. travnja 2004., Pusa, C-224/02, Zb., str. I-5763., t. 19., kao i gore navedenu presudu Schwarz i Gootjes-Schwarz, t. 89.).
- 27 Navedeno je osobito važno u području obrazovanja, s obzirom na ciljeve koje nastoje ostvariti članak 3. stavak 1. točka (q) UEZ-a i članak 149. stavak 2. druga alineja UEZ-a, tj. među ostalim poticanje mobilnosti studenata i profesora, posebno na području obrazovanja (vidjeti gore navedene presude D'Hoop, t. 32., i Komisija/Austrija, t. 44.).
- 28 Slijedom navedenog, kada država članica uredi sustav financijske pomoći za obrazovanje tako da studenti koji pohađaju studij u drugoj državi članici ostvaruju pravo na financijsku pomoć za obrazovanje, ona je dužna osigurati da načini na koje se ta pomoć dodjeljuje ne predstavljaju neopravdano ograničenje prava na slobodno kretanje i boravak na državnom području država članica (analogijom vidjeti, u vezi s člankom 39. UEZ-a, presudu od 17. ožujka 2005., Kranemann, C-109/04, Zb., str. I-2421., t. 27.).
- 29 U ovom slučaju nije sporno da se na tužiteljice u glavnom postupku, koje su svoje studije visokog obrazovanja započele u državi članici koja nije Savezna Republika

Njemačka, primjenjivao uvjet prve faze studija u pogledu dobivanja financijske pomoći za obrazovanje, koji se međutim određuje samo u slučaju studija izvan državnog područja Njemačke.

- 30 Dvostrukom se obvezom, koja je navedena u točki 18. i koja proizlazi iz uvjeta prve faze studija, građane Unije može odvratiti od toga da zbog privatnih poteškoća, dodatnih troškova i mogućih kašnjenja prouzročenih navedenom obvezom napuste Saveznu Republiku Njemačku kako bi studij pohađali u drugoj državi članici i da u toj državi članici ostvare slobodu kretanja i boravka koja im je dodijeljena člankom 18. stavkom 1. UEZ-a.
- 31 Dakle, zahtjevom da godinu dana pohađaju obrazovnu ustanovu u Njemačkoj prije ostvarivanja prava na primanje financijske pomoći za obrazovanje u drugoj državi članici studente se može odvratiti od kasnijeg odlaska u drugu državu članicu kako bi tamo nastavili svoj studij. To vrijedi tim više ako se navedena godina studiranja u Njemačkoj ne uzima u obzir pri izračunu ukupnog trajanja studija u drugoj državi članici.
- 32 Suprotno onome što u biti tvrdi njemačka vlada, ograničavajući učinci proizišli iz uvjeta prve faze studija ne mogu se smatrati pretjerano neizvjesnima ili nedovoljno značajnima, osobito za one čija su financijska sredstva ograničena, da ne bi predstavljali ograničenje slobode kretanja i boravka na državnom području država članica kako je utvrđeno člankom 18. stavkom 1. UEZ-a.
- 33 Takvo se ograničenje može opravdati jedino ako počiva na objektivnim razlozima od općeg interesa koji su neovisni o državljanstvu osoba u pitanju i ako je proporcionalno legitimnom cilju koji se nacionalnim pravom želi postići (vidjeti gore navedene presude De Cuyper, t. 40.; Tas-Hagen i Tas, t. 33., kao i Schwarz i Gootjes-Schwarz, t. 94.). Iz sudske prakse Suda također proizlazi da je određena mjera proporcionalna ako se njome može ostvariti namjeravani cilj i ako ne prelazi ono što je nužno za ostvarenje tog cilja (gore navedena presuda De Cuyper, t. 42.).
- 34 Argumente koji su izloženi Sudu, kojima se opravdava navedeni uvjet prve faze studija, valja razmotriti uzimajući u obzir sudsku praksu navedenu u prethodnoj točki.
- 35 Kao prvo, prema mišljenju Bezirksregierung Köln taj je uvjet opravdan brigom da se osigura dodjela financijske pomoći za obrazovanje samo onim studentima koji mogu uspješno završiti studij. Isto je tako njemačka vlada na raspravi navela da je cilj tog uvjeta omogućiti studentima da pokažu spremnost za uspješno studiranje i pravovremeni završetak studija.
- 36 Ne postoji nikakva dvojba da cilj osiguravanja da studenti u što kraćem roku završe studij i time osobito pridonese financijskoj ravnoteži obrazovnog sustava predmetne države članice može predstavljati legitiman cilj u kontekstu organizacije takvog sustava. Međutim, nijednim elementom predloženim Sudu ne podupire se zaključak da je uvjet prve faze studija u Njemačkoj sam po sebi primjeren ili da bi mogao biti primjeren da se njime osigura da dotični studenti završe svoj studij. Osim toga, čini se da određivanje tog uvjeta u glavnim postupcima, u mjeri u kojoj se u praksi njime dovodi do produljenja ukupnog trajanja studija za koji se dodjeljuje financijska pomoć o kojoj je riječ u glavnim postupcima, nije u skladu s navedenim ciljem i stoga je

neprimjereno za njegovo ostvarivanje. Stoga se taj uvjet ne može smatrati proporcionalnim cilju koji se želi ostvariti.

- 37 Kao drugo, njemačka je vlada na raspravi isto tako navela da je cilj uvjeta prve faze studija omogućiti studentima da utvrde je li njihov studij „dobar izbor”.
- 38 Međutim, s obzirom na to da se navedenim uvjetom zahtijeva da studij u drugoj državi članici bude nastavak najmanje jednogodišnjeg studija u Njemačkoj, čini se da on nije u skladu s tim ciljem. Navedenim uvjetom nastavljanja studija može se ne samo odvratiti ili čak spriječiti studente da se u državi članici koja nije Savezna Republika Njemačka obrazuju u području koje nije jednako onome u kojem su se najmanje godinu dana obrazovali u Njemačkoj, već ih se isto tako može odvratiti od napuštanja prvotno izabranog obrazovanja ako smatraju da taj izbor više nije dobar za njih i ako se žele obrazovati u državi članici koja nije Savezna Republika Njemačka.
- 39 Štoviše, kao što je naveo sud koji je uputio zahtjev, u pogledu studija za koje ne postoje ekvivalenti u Njemačkoj navedenim zahtjevom nastavljanja studija predmetne se studente, među kojima su, kao što proizlazi iz točke 19. ove presude, i tužiteljice u glavnom postupku kako one same tvrde, obvezuje da izaberu između potpunog odustajanja od obrazovanja koje su željeli pohađati u drugoj državi članici i potpunog gubitka prava na financijsku pomoć za obrazovanje. Stoga se taj uvjet ne može smatrati proporcionalnim cilju olakšavanja odgovarajućeg izbora obrazovanja koje je dotičnim studentima na raspolaganju.
- 40 Kao treće, njemačka je vlada na raspravi nadalje navela da je njemački sustav financijske pomoći za obrazovanje u cijelosti namijenjen poticanju studija u državama članicama koje nisu Savezna Republika Njemačka. U biti dotični studenti, ako su ispunili uvjet prve faze studija, mogu ostvariti pravo na financijsku pomoć za obrazovanje dodatnih godinu dana ako se vrate u Njemačku kako bi studij završili u njemačkoj obrazovnoj ustanovi i isto tako mogu zatražiti povrat sredstava u vezi s putnim troškovima i, ovisno o slučaju te u okviru unaprijed utvrđenih ograničenja, troškovima upisnina i zdravstvenog osiguranja.
- 41 S tim u vezi dovoljno je utvrditi da se navedenim elementima samima po sebi, iako su doduše korisni za studente koji su ispunili uvjet prve faze studija, ne može opravdati ograničenje prava slobodnog kretanja i boravka predviđenog člankom 18. UEZ-a koje taj uvjet predstavlja, posebno u slučaju studenata koji su se preselili u drugu državu članicu kako bi tamo završili svoje cjelokupno visoko obrazovanje i koji stoga svoj studij neće završiti u obrazovnoj ustanovi na državnom području Njemačke.
- 42 Kao četvrto, Bezirksregierung Köln kao i nizozemska i austrijska vlada u bitnom ističu da se ograničenje kao što je ono koje proizlazi iz uvođenja uvjeta prve faze studija može opravdati interesom da se spriječi da dodjela financijske pomoći za obrazovanje za studije koji se u potpunosti provode u državi članici koja nije država članica podrijetla ne postane prekomjerno opterećenje koje bi moglo dovesti do općeg smanjenja ukupne razine naknada koje se u državi članici podrijetla dodjeljuju za studije. Švedska vlada i Komisija smatraju da je u vezi s dodjelom financijske pomoći za obrazovanje legitimno za državu članicu da osigura povezanost dotičnih studenata s njezinim društvom općenito kao i s njezinim obrazovnim sustavom.

- 43 Valja podsjetiti da je Sud doduše prihvatio da može biti opravdano za državu članicu da ona, kako bi izbjegla da dodjela financijske pomoći namijenjene podmirivanju troškova života studenata koji dolaze iz drugih država članica postane prekomjerno opterećenje koje bi moglo imati posljedice na ukupnu razinu financijske pomoći koju ta država može dodijeliti, takvu financijsku pomoć dodjeljuje samo onim studentima koji su pokazali određeni stupanj integriranosti u društvo navedene države (vidjeti presudu od 15. ožujka 2005., Bidar, C-209/03, str. I-2119., t. 56. i 57.).
- 44 Slična se argumentacija, ako postoji rizik od takvog prekomjernog opterećenja, u načelu može primijeniti na dodjelu financijske pomoći za obrazovanje od strane države članice studentima koji žele pohađati studij u drugim državama članicama.
- 45 Međutim, u glavnim postupcima, kao što je u bitnom istaknuo sud koji je uputio zahtjev, stupanj integriranosti u društvo koje država članica legitimno može zahtijevati mora se u svakom slučaju smatrati ispunjenim time da su tužiteljice u glavnim postupcima odrasle i završile školovanje u Njemačkoj.
- 46 U tim se okolnostima čini da je uvjet prve faze studija, kojim se zahtijeva prethodno pohađanje studija visokog obrazovanja u državi članici podrijetla u trajanju od najmanje godinu dana, previše općenit i isključiv u tom pogledu. Njime se neopravdano daje prednost elementu koji nije nužno pokazatelj stupnja integriranosti u društvo predmetne države članice u trenutku podnošenja zahtjeva za financijsku pomoć. Stoga on nadilazi ono što je potrebno za ostvarivanje zadanog cilja te se slijedom toga ne može smatrati proporcionalnim (analogijom vidjeti navedenu presudu D’Hoop, t. 39.).
- 47 Kao peto, austrijska i švedska vlada, vlada Ujedinjene Kraljevine kao i Komisija pozivaju se na nepostojanje odredaba za usklađivanje među državama članicama u području financijske pomoći za obrazovanje. One navode da u slučaju nepostojanja takvih odredaba postoji rizik od kumuliranja prava kada bi se ukinuo uvjet kao što je uvjet prve faze studija.
- 48 U tom se pogledu vlada Ujedinjene Kraljevine u svojim pisanim očitovanjima i na raspravi pozvala na činjenicu da je očito da je R. Morgan od tijela Ujedinjene Kraljevine za svoj studij na University of the West of England primila financijsku potporu u obliku naknade za troškove školarine i života te u obliku zajma.
- 49 S tim u vezi njemačka vlada izjavila je na raspravi u odgovoru na pitanja Suda da članak 21. stavak 2. BAFöG-a sadržava odredbu čiji je cilj pri izračunu relevantnog dohotka u smislu primjene tog zakona uzeti u obzir sve financijske pomoći za obrazovanje ili druge istovrsne naknade potencijalno primljene iz drugih izvora koji nisu utvrđeni odredbama tog zakona.
- 50 Suprotno tome, cilj uvjeta prve faze studija nikako nije sprečavanje ili uzimanje u obzir moguće istovrsne financijske pomoći primljene u drugoj državi članici. Stoga se ne može učinkovito tvrditi da je navedeni uvjet sam po sebi primjeren ili nužan kako bi se spriječilo kumuliranje financijskih pomoći.
- 51 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na pitanje koje je zajedničko obama glavnim postupcima valja odgovoriti da se u okolnostima kao što su one u glavnim postupcima

člancima 17. i 18. UEZ-a protivi uvjet na temelju kojeg, s ciljem dobivanja financijske pomoći za obrazovanje za studij u državi članici koja nije država čiji su državljani studenti koji podnose zahtjev za takvu financijsku pomoć, taj studij mora biti nastavak obrazovanja koje je u državi članici podrijetla tih studenata trajalo najmanje godinu dana.

Drugo pitanje u predmetu C-12/06

- 52 Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, tužbu koju je tom sudu podnijela I. Bucher treba prihvatiti ako je odgovor na pitanje zajedničko obama glavnim postupcima potvrđan.
- 53 Budući da je odgovor na navedeno pitanje potvrđan, u tim okolnostima nije potrebno odgovoriti na drugo pitanje iz predmeta C-12/06.

Troškovi

- 54 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (veliko vijeće) odlučuje:

U okolnostima kao što su one u glavnim postupcima člancima 17. i 18. UEZ-a protivi se uvjet na temelju kojeg, s ciljem dobivanja financijske pomoći za obrazovanje za studij u državi članici koja nije država čiji su državljani studenti koji podnose zahtjev za takvu financijsku pomoć, taj studij mora biti nastavak obrazovanja koje je u državi članici podrijetla tih studenata trajalo najmanje godinu dana.

[Potpisi]

* Jezik postupka: njemački